

Latw p fchu Awif S.

53. gadagahjums.

No. 10.

Dreſchdeenā, 6. (18.) Merz.

1874.

Redakteera adreſe: Paſtor Saſzanowicz, Luttringen pr. Frauenburg, Kurland. — Ekſpedizija Beithorn k. (Reyher) grabmatu bohde Jelgawā.

Rahditajs: Wiſjaunalaſs ſinas. Daſchadaſs ſinas. Budekds eefchana. Klufa armija. Dahrgi ſwahrti. Brahti. Wiſſchanaſs. 3f tagadeenes. Wahrdū mihla. Labibas un pretſchu turgus. Raudas turgus. Studinaſchanaſs.

Wiſjaunalaſs ſinas.

Behterburgā, 1. Merz. Schodeen 16. winneſtu wiſſchana no ohtraſs 5prozentu walſſs aiſleeneſchanaſs biſeteſhm ſchee numuri winnejuſchi: 200,000 rubl. fehrija 17125 Nr. 24,

75,000	"	"	3191	"	41,
40,000	"	"	12190	"	39,
25,000	"	"	1944	"	2.

3 winneſti pa 10,000 rubl.: fehrija 12495 Nr. 18, fehrija 2715 Nr. 27, fehrija 9458 Nr. 49.

5 winneſti pa 8000 rubl.: febr. (16110) Nr. 30, (3562) 9, (1680) Nr. 26, (1406) Nr. 43, (14589) Nr. 18.

8 winneſti pa 5000 rubl.: febr. (63) 3, (8759) 19, (16635) 42, (9410) 22, (17724) 9, (4641) 6, (9992) 7, (3692) 45.

20 winneſti pa 1000 rubl.: (12678) 36, (8347) 12, (5860) 35, (2746) 6, (18804) 1, (3971) 17, (17567) 23, (4685) 44, (19421) 9, (7881) 26, (11) 40, (18229) 47, (17470) 32, (3280) 24, (1091) 16, (12758) 18, (9612) 20, (18335) 46, (12066) 50, (13832) 50.

Wiſſemes gubernatoram baronam Wrangel ir wiſaugſtati atwehlehts, weſekofchanaſs deht uf 28 deenas iſbraukt uf ahrſemeſhm.

Rihgas luteru baſnizteefas ſuperdents, Behtera baſnizas mahzitajs Dr. Poelchau, kam nupat palika 25 gadi, kamehr ſuperdenta amatā ſtahw, ir no muhſu Kunga un Keisara apdahwinahts ar to gohda wahrdu "biſkaps".

Daugawa jau 26. Februar bij no juhraſs lihds Baltai baſnizai no ledus ſkaidra.

Kurſemes koſiſtorija no zeen. gubernatora kunga luhgta, ir wiſeem Kurſemes luturu mahzitajeem uſdewuſi, ſawās draudſes to glabhſchanaſs darbu juhraſs nelaimēs draudſes lohzeſkeem pee ſrds liſt, lai ta kriſtiga mihleſtiba gribetu wehra patureht ari ſcho jauku darba gabalu. Laſtajeem jau Aw. Nr. 41, iſg. g. ir teikt, ka preeſch Kurſemes ir weena komiteja Leepaja fugu glabhſchanaſs leeta zelta, bet beedribai ir wehl maſ beoru un maſ naudaſſpehta, un tomehr preeſch muhſu juhmales, kur ari dauds fugu dragaſchanaſs noteel, waijadſetu wehl ſchur tur daſchadaſs glabhſchanaſs eeriktēs un riklu. Wahzu glahbej. beedriba ween gar wahzu kraſteem 1873. g. ka laſu, ir 485 zilwekus no nahwes breeſmahm iſ juhraſs wilneem iſglahbuſi ar ſaweem la-beem rikkeem. Laſoht par fugu nelaimehm mums wiſeem prahts eefſchlojajs, bet zif ir to, kaſ ſawu artawu paſneeds, lai glabhſchanaſs darbs weiktohs. Lai tad raſtohs jauni draugi un palihi Leepajas komitejai!

No Kreewu walſſs iſg. 1873. gada ir iſweſti uf zitahm ſemeſhm pee 65 milioni puhru labibas. Lil leela labibas andele wehl nau neweenu gadu bijuſi; kweeſchus gan ari agrakds gads iſweda pee 20 mil. puhru, bet rudſu wehl ne kad nau rif dauds iſgahjis, ka pehrn (23½ milion. puh.). Un tomehr no wiſahm deenwiſcha puſehm wahja gada dehl kweeſchu it nezif nenahza andelē. Auſu iſgahja lahdi 10 mil. p., meeſchu 3½ mil. p. S.

Daſchadaſs ſinas.

No eelſſſemeſhm.

Par Sunaſtes draudſes ſkohlās augſtaku klaſi bij laſams "Latw. Aw." Nr. 36. un 50. p. g. un Nr. 2. ſch. g. beſ lahda mana paraſta. Bet kaſ te nu ihpaſchi weſtigi tizis ſajihis un lahdas te tahs ihpaſchas wehja walodas bijuſchas, to Etthehgy k. "Latw. Aw." Nr. 7. wiſ ne-iſſaka. Wiſſch tif ſin teikt, ka mahziba tai augſtaka klaſe jau tublit pehz Mahrtineem ar 25 behrneem efoht eefahla un brihnahs, kapehz es ne ar Diogena lukturi uſ ſcho laiku wairs ne-efoht bijis dabujams. Waj wiſſe taſ pats netika ari "Latw. Aw." Nr. 36. un 50. p. g. un Nr. 2. ſch. g. iſſajihis; lahdas tad te bijuſchas tahs wehja walodas? Iſhi atbildu, ka man gan tika drihs no Sunaſtes, drihs no Dohbeles wahzmahzitaja uſmu-dinaſchanaſs peeſubhtitas, bet ta iſhta waijadſiga ſina nepee-nahza wiſ, kaſ lai manu iſtikſchanaſu tur drohſchinatu. Mana apfohlſchanaſs lihds tahdai drohſchinadamai ſinai ari ween ſneedsahs un kad ta tomehr kamejajs, tad ſawu darbu eefahku zita ſkohlā. C. H. Bertram.

Leepaja, ka andeles gada rehkinumi iſrahda, pehrn, 1873. gada, par 5 milj. 67,716 rubl. prezes ir iſweſtas. Starp ſchihm wiſwairaf labiba (680 tuhſt. puhri rudſu u. t. pr.). Starp kohpmanu kungeem, kaſ wiſwairaf prezes iſſubhtijufchi, wiſpirmis tohp minehts G. J. Schneider k. par 2½ milj. rubl., pehz ta J. G. Schneider et Co. par 656,100 r., G. W. Lode k. par 554,780 r., G. D. Buchert k. par 514,225 r., J. W. Stelling k. par 240,750 r., Mitschell et Co. par 335,822 r., A. Lortſch et Co. par 152,267 r.

Geweſtas prezes efoht pehrn par 1 milj. 402,604 rubl. un 20 kap. — Ka redſam, tad andele Leepaja ar katru gadu kohſchi plaukſt!

Leepajas ohſta ir pehrn eenahkufchi ar prezhem 561 fugi un iſgahjuſchi 541 fugi.

Leepajas zeetuma, ka Leep. awiſes rakſta, ir pehrn 1873. gada bijuſchi, daſchadu noſeegumu dehl, pawiſam 808 areſtanti, no kureem bijuſchi 633 wihrifſchi un 175 ſeeweetes.

— 7. Janwar eekrita ne tahlu no leela tilta — un noſlihka ohſta zilweks, kaſ, efoht bijis lahds muiſchas ih-paſchneeks no Telfchu aprinka.

No Gramſdas. 26. Janwar ſpehleja uſ Diſch-Gramſdas un Dreku zeen. diſimtkunga barona v. Korſſ uſſubinaſchanaſu pirms reisu ſchini apgabalā, Dreku muiſchas ſahlē Samaras badazeetejeem par labu — teateri. *)

*) Rememſeet zeen. laſtaji par ſawu, ka druſſizis nolamejohs ar ſcho ſinas laſchanaſu. Gaidiju, waj zits ſcho teater rahdiſchanaſu ne-aprakſtish wehl labati.

tapa trihs lugas. 1) Pascha audsinahs. 2) Lakstigala un braktu meita. 3) Midseni. Spehletaji bija Gramsdneeki un Kasetneeki. Bei ween, kà weenõ ohtris tai lugà: „Pascha audsinahs“ — kà jau jauns eesahzejs, drufzin nedrohfschi isturejahs, tapa fchis gabals taf labi usrahdihts. Wahna un Dahrte spehleja weikli un Anfis ismanigi. — „Lakstigala“ — gandrihs wiszauri wisi spehletaji weizigi un fapratigi katrs fawà rulli rahdijahs. „Midseni“ — Jehzis, kà mentfchigs un us to darbu fapratigs jauneklis, weizigi un glumi fawu usdewumu isweda, kà bija gan ko pasmeetees.

Teatera wadonõ us fcho darbu famanigs, kas labi prata fawu mehrki iswest, eefahkumà ihpafchu eewefchanas runu (prologu) tureja, kurà israhdija un teiza, kas ir teaters un kas tas nau, un kam par labu to tai wakarà rahdija, un tad augstu laimi augstam Semestehwan, Disch-Gramsdas un Treknu dsimtkungam un wiseem augsteem un semeem fapulzejuscheem: ar „Sweifs!“ — usgawileja!

Skatitaju bija pilna leela sahle, no malu malahm fetezejusch, kà newareja wisi leelà sahle tilpt un I. klases biletes jau peetruhka. — Kad no eenahfchanas tahs isdohfchanas preeksch teatera isrihkoschanas atwilka, tad wehl atlika: 40 rubuki 14 kap. preeksch Samaras badageetejeem.

Behz teatera israhdischanas bija weefibas wafars.

E. E. S.

Zelgawà 16. Febr. ir miris oberhofsteefas adwokats F. Lutzau, til 38 gadus wezs; wisi winu flaweja par lohti gudru un taisnigu adwokatu.

Dohbeles semkohn. fanahfchana 10. Janwar f. g. bij apmekleta no 23 beedreem un 3 weeseem. Beedru skaitis pirmaja, 1870. gadà bijis 34 un tagad til 32, starp fcheem 32 ir 6 ween fainneeki. Dohbeles apgabala semk. beedriba gan war gaidiht us leelaku dalibas nemschanu no fainneeku pufes.

Rihga. Lohpu fargasch. beedribai winas fapulzè 6. Febr. starp zitahm leetahm tika ari ta luhgschana preekschà likta, isgahdaht, ka tapat kà zilweku ehdamahs leetas tohp us tirgus pahrmekletas, lai ari ar lohpu ehdamo nedsen wiltibu; usrahdijo diwejadas prohweõ no ausahm, kahdas us tirgus bijufchas, tai weenà leelaja pufe nebij ausas, bet ausu misas, kas pee putraimu taisfchanas atkritufchas; tai ohtrà blehdis fehnelas bij wehl ar uhdeni faszajijis, lai mehrs ari swaru tura.

Behrnawneeki fuhdsahs, ka winu jaunais dselszefsch, kas jau buhtu wifadi ismehrihts un par derigu atrasts, negrib un negrib nahkt. Ar sirgu spehku nespehj tahs prezes iswahdiht; iswedamo pretfchu wehrtiba 1873. gadà fneedfa pahri par 7 milioni rubk. Schihs summas ir leeziba, ka no semeem bij dauds kas, ko us andeles ohstu west un no kam atkal atlez bagatiba lauzineekeem. Bet lihds ar peenendamohs turigu buhschanu ari katrs fainneeks sahkt atsiht, ka tas ir par leelu fshadi, kad firdsini us tahleem zeleem jatezina. Turigee ne, bet til tee nabagakee fainneeki no igaanu rohbeschu pufes bij tee leelee pretfchu peewedeji. Ko lihds leela pekna, kad peknaõ nobrauktee sirgi nespehj pawafara derigi wairs laukus apkohpt? Tad kriht ar gabalu atkal atpatat. Pee tahm leelahm braufchanahm zeti ari wehl paleek ar weenu fliktaki. Kad tur nu buhtu dselszefsch, kas no Plefklawas, no Bologojas zaur paschu Widsemi eet, kahds labums tur buhtu wispirms wifai tai pufei starp Walku un Behrnawu! Kahds labums wehl us wifahm zitahm pufehm!

Behterburga. Waldifchana ir atwehlejusti 20 tuhst. rubk. preeksch tam, ka gudri lungi un isluhki brauz un ismekle gudribu leetas Pihwas pufes; par wadoni wifai tai zelofchana buhschoht leelfirsts Nikolai Konstantinowitsch; wiswairaf ees pa labo pufi no Amu darjas upeõ, jo kreisee krasni wehl nau deesgan drohfschi nemeerigo Turkmenu deht. Gudro ari gar to, waj newaretu Amu upi laist fchurp us Kaspijas juhru.

Warschawà 18. Febr. ta nesen mirufcha generalfeldmarfchala grafa Berga atraitne ari nahwè aismigufi.

Pinu semè, ihpafchi seemetu dalà bakas stipri plohfsahs, weenà paschà kirspehlè 2 nedelu laikà apsirga 475 zilweki un mira 42.

— Saimneezeem waru pastahsiht, kahdi ehdeeni bij us to gohda maltiti, ko Masflawas generalgubernators dewa Austrijas Keisaram. Pawisam bij til 7 riktes ar daschadeem peelikumeem. Bet tapehz, ka jau bij gamenu laiks, tad weena data ehda galas zepefchus un wahrijumus, un gametajeem bij fawi ehdeeni, kas israhda, ka ari wineem bij deesgan to atfautu gahrdu ehdeenu, prohti: 1) brunu rupufschu un wehfschu supa, turklaht siwju pastehte no lascha, 2) sterleta siws eeksch fchampanija un sandart siws zepetis ar safahm pupahm, 3) pudinsch no wehdselu afnahm ar fehneem un stohweteem fchampineem, 4) Keisara punsch, 5) zepti afari un zitas siwis ar sakeem falateem un jauneem gurkifcheem, 6) kohfas, 7) wirums no firfikeem un ananas kuhka.

No ahrfemeem.

Parise. Pulkstentaisitaja Naundorfa pehznahkami, kas fawu kehniu zilti gribeja peerahdiht, ir fawu prozeji pee Parises teefahm paspehlejuschi. Ir nospreests, ka teem buhs wifas teefas maksas un leezineeku zelus atlihdsinahs.

— Schinis deenas Parise gan tas wifuwezafais no augsteem mahlderu kungeem, Waldeks, fwineja fawu 108. dsimfchanas deenu. Jau preeksch 89 gadeem winsch mehrija tahlus zelus pa Afriku, pehz tam zaur Afiju un Ameriku. 100 gadus wezs buhdams winsch bij wehl til mundrs, ka wareja 2 leelas bildes mahleht, kas bij redsamas us Parises istahdi 1867. Grantfchu waldifchana preeksch 50 gadeem winam nospreeda muhscha pensiju; to gan nedohmaja, ka Waldekim til garfch muhsch buhs.

Englantè isnahk 1585 awises, no tahm 314 tai weenà Londones pilfhehtà.

— Preeksch kahda laika Englantè mira lohti bagats feglineeku meisters un pameta fawai daikai weenigai meitinai tahdu testamenti, ka winai, ja reis grib prezetees, ir japreze feglineeks, jeb ja zitu preze, tad nedabuhn ne grafcha no wiseem teem tehwa mantibas milioneem. Ne ilgi tē meitina bij eemihlejusti weenu jaunu herzogu un herzogs tikpat firsnigi winu. Herzogs no Halifaks newaredams fawu lihgawinu is prahta ismest un tapat ari negribedams winai likt pasaudeht tehwa mantibu, apnehmahs eet un mahzitees par feglineeku. Behz daschu gadu mahzibas winsch nu zunstes atestati dabuja un ir jau apprezejis fawu mihtako. Tà winam nu ir skaita feewina un daschi milioni wehl flahk pee wina pascha milioneem. (D. Z.)

No Rihnas semes ir sinas atnahkufchas us Englanti, ka turenõs waldifchana teem fwefchu walstu weetneekeem efoht sinamu darijusti, lai wini paschi ranga fawus pawalstneekus fargahk; jo no Rihneefchu pufes taisfotees dumpis pret wiseem fwefcheem un Rihnas waldifchana nespehjoht wifus fawaldiht. Tad tad ari ir waldifchana.

Budelôs eefchana.

Gan pa leelafai datai muhsu draudsês tahs wezu laiku atlikas, kâ budelôs waj lahtfchôs eefchana jeb ziti tam lihdfigi gefigi preeki ar to plaukstofchu gaismu jau ir isdilufchi un fur wehl atrohdahs, ari tur jau eet uf beigahm, tomehr zeru, ka lastajeem buhs mihti, kad tē pahri wahrduhs par to peeminefchu, kâ tahdas leetas fawâ laikâ zehlfufchahs un lihd fchim pastahwejufchahs. Budelôs eefchana, tahs pahrghebrfchanahs lahtfchôs waj flehpfchanahs ais daschadeem leekeem gihmjeem (mafklam) ir lohti weza leeta, fchahda preeku dsihfchana sneeds atpakaf paganu laiku fenatnē. Rohmas leelâ warenâ walsti, kas wezôs laikôs waldija tâ fakohr par wifu pasauli, paganu laikôs fchahdi preeki bij lohti eemihleti; ih-pafchi ap Dezembera un Februara mehnefcha laikeem bij dauds leelu fwehtku, fur laudis pehz fawas to laiku jehgfchanahs neprata zitadi preezatees, ka kad to leelako negaufibu dsina un lehkadami pa eelu eelahm trakutoja un lai fawas gekibas jo weeglafi isdaritu, ais daschadeem apfegeem jeb gihmjeem flehpahs. Kad nu kristiga tijiba atspihdeja, tad tai bij deefgan ko karohr pret tahm daschadahm paganu eerafchahm; ari tee, kas kristigu tijibu peenehma, bij fawas eerafchahs usaugufchi un nefpehja tahs til weegli no prahta ismest; tapehz redsam, ka til tahs ihsti launahs besdeewigahs buhschanahs nokaroja, bet dauds zitas kâ traufus pildija ar kristigahm dohmahm un tâ daschu paganu eerafchu pahrwehrtija par kristigu eeradumu, zitahm atkal atlahwa watu, gaidohr lai pamasitim isdilft. Februara laik bi tas, fur kristigee fataifijahs us to nahkofchu gawenu laiku un daudsi lihd pat wastlahwju wakaram wehl ispreezajahs pee pilneem galas pohdeem. Tâ tad fchee preeki falehjahs kohpâ ar teem agrafeem preekeem, kas ap scho laiku paganeem bij parasti. Birmâ laikâ atrohd to weenu deenu preekfch pelnu deenas, kâ to ihsti leelo preeka deenu, fur pee pilneem galdeem un trohkfchnaineem preekeem atfweizinajahs no pasaulis un dohmaja tâ fataifotees us gawenu klufum; bet fchahdas deenas drihs eepatika un drihs jau atrohd wofelu nedeku waj wehl ilgaku laiku us tam noliftu. No basnizahs pufes nelifahs to ne mas redsoht. Ap 4. gadu fimteni bij Rohmâ pahwesti un ziti augsti basnizlungi, kas fchahdu isdshwofchanahs netureja nezil par launu; nahja wehl pee tam klahr, ka dantschus ap to laiku zehla leelâ gohdâ; peemineja, ka lehninfch Dahwidis deribas fchkirsta preekfchâ danzojis un ka danzis lihgfma fwehtâ preekâ warohr buht fwehti aiflufstinata zilweka darbs; dantschi, kahdi bij fenaf leelâ gohdâ bijufchi pee wifseem paganu deewu nameem, nu peenahja lihd pat kristigu basnizu durwihm; lihd ar dantscheem radahs ari pahrghebrfchanahs. Drihs istaifijahs no wifa ta wofeli garigi teateri, ihpafchi Franzijâ tohs lohti kohpa. Drihs neweenus leelafus fwehtkus nefinaja jaukaki fwehtih, kâ kad palihgâ nehma teatera israhdfchanahs; laudis bij lohti nemahziti un tumfchi, tohs fwehtku notikumus wini likahs tad gaischaki faprohroht, kad teem to wifu kâ tea teri preekfch azihm israhdiija. Un wifu to eepina eefch deewa kalpofchanahs, preefteri un draudsês lohzekti dseedaja weeni pret ohtreem un wifadi isgehrbdamees raudsija tohs fwehtku notikumus israhdiht. (Wafitaji buhs dsirdejufchi, ka Bairu semē weenâ zeemâ wehl lihd scho baltu deenu pastahw tahds garigs teaters par ta Kunga zeeschana un mirfchana; wifa ta israhdfchana tur jau no fen laikeem ir tâ nogrunteta, ihpafchahs ehkas us to buhwetas, ka flatitaji dohmajahs Jerusalemē efoht. Uf fchihm israhdfchanahm brauz no tahlenes.) Schahdi garigi

teateri ap 14. gadu fimteni bij paschâ seedeschana, gandrihs katrâ zeemâ pa fwehtku laikeem wareja redseht wirknes tahdu teatera spehletaju, kas fawas israhdfchanahs un lihd ar tahm ari fawus ehrmus un kumedinus rahdiija. Wiswairaf fchahda preezafchanahs bij peelipufi seemas fwehtku un wehl wairaf wastlahwju laikam. Wastlahwjos likahs ta leelaka fwabadiba wifseem isdohta dariht ko ween grib.

Ta pirma stipra pretofchanahs pret fchahdu maj jauku un wiswairaf gefigu buhschana zehlahs lihd ar Martina Lutera laikeem; tur nu sahla wifus tahdus nedarbus, kas pateesi nepeekriht pee deewa kalpofchanahs, ismehst no basnizahm ahra, lai eet, ja grib tahdas gekibas dsiht, us tirgeem un eelahm. To tad ari darija; un fchee agrafee pusfwehtee preeki palika par flaidreem laizigeem kauschu preekeem; laudis pee fawa sema stahwokka tohs us fawu rohku sinams lohti zeenija. Bet ewangeliuma gaisma, fur ween gaischi atspihdedama, nihdeja ahra fchahdu trakulibu; bet dauds weetas fchi tomehr wehl ilgu laiku turejahs un ir weetahm wehl Franzijâ, Italijâ un Wahzsemē turejufees lihd pat scho baltu deen. Wastlahwju jeb karnewala preeki ar leelu gohdibu teel wehl kohpti Italijâ Wenedigâ, bet wehl wairaf paschâ Rohmas pilsehtâ. Tur wifu to nedeku preekfch pelnu deenas wif laudis til no wastlahwja runa, eelas pildih ar laudihm un brauzejeem, wif ehrmigi isgehrbti, ais leekeem gihmjeem flehpdamees, eet un kust, zits zitu aistildamees un paschi aistikti, ne wis ar leelahm rupjibahm, bet pusfmalkeem johkeem; wihri un feewas, firmgalwji un behrni, augsti un semi, wif eet no wastlahwju preeka eelihgfsmoti, tur reds ehrmu pilnus ratus, kutscheeri feeweefchu apgehrbôs, funi us buka ari kâ feeweefchi apgehrbti; wifu leelais preeks ir fwaiditees ar konfektehm, jeb tapehz, ka zutura gabalini isnahl par dahrgu, tad us wifseem eelas stuhreem stahw pilni grohfi ar masahm gipfa lohdbitehm, ko pirk un fweesch kauschu pulkâ. Uf reisi atflan zaur pilsehtu leela gabala fchahweens un wif nonemahs mafkas un eet nu steigschu us teatereem jeb gastuschôs, pee ehdeeneem un dschereeneem, eelas paleef tufchahs; tur nu atkal us ihpafchu sihmi kates ker masu fweziti rohka un tura to aisdedsis, ziti nahk un ranga to ispuhst. Tâ darbojahs johkodami lihd naktswidû pulkstens fahl 12 fist. Tē us reisi wif apklus an nu ir gawenu laik usnems un wif dohdahs mahjâs un dsihwo nu tahs gawenu nedelas gawenu klufumâ.

Frantfchu semē wastlahwis netohp nezil wairs tâ fwi-nehts; til to gan wehl weetahm reds, ka treknis wehris ar raibahm bantehm ispusfkohts un ar feltiteem rageem tohp apfahrt wadabts un sihme us to laizixu, fur wehl brihw ap galas treknumeem ispreezatees. Wahzsemē wastlahwis til wehl kelnas pilsehtâ tohp ar agrako gohdibu ilgadus pawadihts; zitur wif tas preeks til ir wehl prastu lauklauschu preeks, par ko ari laudis paschi smeijahs, bet wehl fchur un tur tomehr ar to nodohdahs. Tâ ari Wahzsemē atrohd wehl zeemus, ih-pafchi katolu zeemus, fur wastlahwju rihtâ brauz pa eelahm ar leekeem rateem, ko fauz par elles rateem; ko us eelas nofer, to welf ratôs eefchâ un tur nojmehre ar fohdrejeem un tad atkal islaisch; weetahm ir tas eeradums, ka puifchi krauj ratôs padshwojuschus feewifchus un tohs iswed laukâ un tad lehnitum isgahsch, bet tâ, ka tahs nekriht fshadē. Wihnes pilsehtâ fadsen feeweefchus, lai tahs trin un masga leelahs Stefan basnizahs tohrni; pehz tahm isbraufschanahm ir ar weenu leelas dsihres, un kas wiswairaf speh chst un dsert, tas ir tam wakaram tas lehninfch. Westfalu semē ir tas ehr-

mots eeradums, ka tur wastlahwju pirmodeen wihrifchki eet apfahrt un rauga feewifchkeem leelajâ kahju pirktâ eekohst; wastlahwju ohtrdeenâ tad atkal feewifchki rauga kohst preti wihrifchku kahju pirktôs. Kâ leelâhs, fchi darifchana fihme-jahs us to, ka wastlahwju laikâ zihnâhs welns ar to Kungu Jesu, gaisma ar tumfibu, welns grafahs tai feewas fehklai papehdi durt, bet fchi winam to galwu famin, Bommeru un Meklenburgas semês daschôs zeemôs puischi un meitas eet wastlahwju rihtâ agri no weenahm mahjahm us ohtrahm un ar behrsu rihtstehm per, fo atrohd gulofchu; smalkaki laudis peefuhtha weens ohtram wastlahwju rihtâ jauki ispuzetu rihtstiti. Ari tas gan, kâ leelâhs, grib fihmetees us tahm fahpehm, fo nahlofch gavenu laiks preeksch azihm zels. Hannoverê weetahm reds plezigu puisî par lahzi apgehrbtu, no galwas lihds papehscham falmôs eetihtu; tã wiwu wada no nama us namu, per un daufa, leek winam kâ lahzim pa semi walstitees un ruht un no fainneezes galu un alu un zitadu pazeenaschenu isprahst; beidscht pehz labi notureta meelasta lahzi eegulda abrã, lai fchini kapã dufs. Lahzis ari gan weztehwi azis buhs bijis tas welns jeb grehku tehws, us fo wifas dufmas tohp weltas, kamehr tad tas grehku bars lihds ar to Kungu Jesu tohp apraktis. Kad nu no swefschahm pufehm pagreescham fawas azis us muhsu semi, tad newaram leegtees, ari pee mums wehl atrohdahs apgabali, kur ewangeliuma gaisma nau wehl spehju isdeldeht schahdas tumfchu laiku atlikas un gekibas, kas fen jau ir istufschotas no wifa gariga un dsilaka fatura un ir palikuschas fklaidri par nekahr-tibu pilnahm dahlofchanahm, pee kurahm jaukuma nau it nekahda un jabrihnâhs, ka laudis eefsch tam wehl spehji preekus mekletees. Resinu kã Widsemê, bet Kursemê, kur wehl schahdas gekibas reds, tur tahs mehds notikt ap seemas swehtku laiku un wastlahwi; tur tad eet budelôs waj lahtschôs jeb kã ne kã isgehrbushchees. Ari ap Dohbeles pufi wehl daschã pagastã to waroht useet, un to pufi jau gan zitadi war fklaitiht pee gaischahm. No J....s draudses sino, ka tur budelôs eefchana wehl leelã gohdã, eefahkotees jau ap Swefscheem un teekoht dsihtha lihds pat wasaras swehtkeem; feewas un meitas apflinkstocht pee wehrpschanas; wakarôs gehrbj kaschokus us ohtru pufi un fahf puischi un meitas staigaleht no weenahm mahjahm us ohtrahm, apjohsufchees ar fiksahm, kur pultsteni peefahrti, gihmjus mehds nosmehreht, lai nepasihst. Kur eenahf, tur fahf mahjineekus pehrt un wifadas besgohdigas dseefmas dseedoht brandwihnu un alu prahst; kad kur kahds gaischaks, prahdigaks fainneeks, kam tahdas neekofschanâhs nepatihf, budelus ne-usnem, tad tam akas ar mehfleem peemehta un durwis un lohguis ar schagareem aiskrauj. Zhpafchi kur kahdas mahjâs kahdu schihdinu useet, to tad neschehligi wahrdsina un nerro u. t. pr.

Mihli lasitaji! No fchi apraksta Zuh's buhseet redsejufchi, ka schee gekibas preeki ir atlikas no tumfcheem paganu laikeem, kur laudis mas jaukakus preekus sinaja. Un kã weenas un tahs paschas paganu mahnu tizibas sneedsahs pa semu semehm, tã ari fchih's gekibas jau firmã fenatnê buhs sneegufchahs pahrtautu tautahm. Wehlahôs laikôs tahs falehjâhs kohpã ar to wehl tohti tumfchu kristigu atjehgfschenu un lihds ar katofu tizibu ispluhda atkal pa semu semehm, ari pee mums nu spehja labi stipri eefakotees, tã ka tai atspihdejschaj ewangeliuma gaismai ir leels darba gabals nokarohst tahs tumfibas atlikas un lohbiht ahra no tahm misahm tohs kohdolus un graudus un gar teem list preezatees jaukakôs, fchlihtôs, gaischôs,

Deewam un zilwekeem patihklamôs preekôs. Deewa wahrda gaisma un ffolhu gaismoschana leij fawu spohschumu par muhsu pa-audsi. Waj tad pateesi wehl war tahdi rastees, kas budelôs un lahtschôs eedami dohma jo labi fataifitees us tahm swehtahm klufahm gavenu nedetahm? Waj tad tahs firdis faproht to seemas swehiku lihdsibu, kas tã gekibas dsihdamas rupjôs johkôs swehtu laiku brihschus wada? Waj newaijadsetu mums preezatees par katru nama tehwi, kas fawai faimej tahdas nepeeklahjigas blehnas leeds un tahm fawas durwis aishwer? Zeru, ka fchee mani wahr dini buhs dascham us to derejufchi fchaj leetai dsilak pakal dohmaht un kur weens fawã widu wehl tahdas paganiflas atlikas redsehs, ar wifu spehku, pamahzoht un norahjoht palihgã nahft, ka waretum driht fahjt, muhsu mihlã tehsemite tahdus neekus laudis wairs ne kur netur gohdã. To wehlahs kahds Latwju tautas brahlis.

Klufa armija.

Kahdi tee darbi, fo „klufa armija“ us kauschanas laukeem kara laikôs strahda?

Us fcho jautaschenu mums atbildi dohd tee schehlsirdibas darbi, kas Wahzemes leelajã karã pret Franziju 1870. gadã ir strahdati, fo tã ihfi gribam peemneht.

Kad Franzija Wahzemei karu issludinaja, tad tuhlin Juli mehnescha beigã 1870. g. peemeldejahs us eewainotu kara wihru apkohpschenu: 517 schehlsirdigi brahli, 629 schehlsirdigas mahsas no lutereem un 219 no katoleem, 1,100 flimneeku gultu bij fataifitas ar matratscheem, galwu spilweneem, palageem un dekeem, us fo eewainotus saldatus un ofizeerus war guldiraht un kohpt. Bee fchih's „klufas armijas“, kas fawã fklaitli lihds 1400 galwahm, til tahdi ween tapa usnemã, kas eemahzjufchees flimneekus kohpt. Turklah mahzitaji un studenti, kas Deewa rakstôs studeere, ar dauds tuhlfkofcheem swehteem raksteem ghja lihds, laj tohs apbehdinatohs un gruhstirdigohs, kam garigas flahpes, ar Deewa wahrdeem war eepreezinah.

Kad Sept. 1870. g. pee Sedanas pats Krantschu keisars Napoleons III. ar 84,450 saldateem, 2325 ofizeereem, 39 generaleem un 1 marschalu Bruhschu rohkas krita, tad wif jereja, ka karam galis un preezigas gawilefchanas, flawas un pateizibas dseefmas par laimigo uswareschenu noskaneja wifa Wahzeme, un tomehr ikweena familija fajuta, ka pee pilniga preeka wehl waren daudi truhfti. Tatschu karã aishghja dehli, brahli, brahleri un ari tehwi, kas feenu un fihkus behrninus pakal pameta. To nau fche. Ikweenam fawas dohmas greechahs ap to aishghjeju, kã jele tam flahjahs? Atskreen no kara lauka sinas, ka tas un tas ir pahrschants, fchim kahja, tam rohka fadragata, zitam galwa waj ziti lohjekli ar johbenu eekapati, zitam fchitku duhrumi kruhtis, waj wehderã urbuschees — un zil to, kas jau mirufchi! Schee wif, fpirgti un weseli no fawejeem atschlihtahs — tagad daschi nau wairs dsihwotaji, un Deewã sina kur un kã tee aprakti — ziti swefchã semê gul fawãs afinis un tee fawejee winus newar apkohpt un warbuht, ka winus schini pasaulê wairs neredsehs.

Uswareschanas preeki famaisahs ar ruhpehm un flumjahm. Gan ikweens sina, ka tee, kas kritufchi, ir no mahjahm isghjufchi ar tizibu us Deewa wadischanu un ka tee ir zihnijufchees par fawu kchninu un tehwiu, ka tee ir mirufchi uswahretaju nahwê, un ka radi un draugi winus atkal redsehs tur, kur

farsch un nahwe wairē nebaida; bet tomehr firdis ir nosflu-muschas un asaras pahr waigeem ritinajahs; tatschu jagau-schahs, jo ir schehl, ka tohs ar sawahm rohlahm newareja apkohpt un teem azis aisdariht us muhschigu dufu. — Un jebfchu tee nebuhtu eewainoti us nahwi — zil wineem jazeefsch fahpes, kamehr tohs aised us lasareti.

Bet leela eepreezinachana ir, kad sinam, ka ari pee kau-schanas lauka, par eewainoteem un miruschcem karawihreem tohp gahdahts, ka tee pakrituschee, kam wehl dshwiba, tohp pazelti, nesti, kohpti un ahrsteti, un mireji us sawn schkir-schanas stundiau fataisiti un eepreezinati, un winu meefas pehz kfristiga eeraduma semē apraktas. Jo kur „apbrunotas armijas“ nahwes darbus ar trohkfni strahda, turpat „klusa armija“ stahw us schehlfiridibas darbeem, gatawa ikweenam palihdseht, kam palihgs wajadfigs.

Apbrunotee kara pulki eefahl kautees. Leelgabalu rih-beeni semi trihzina; pa starpahm tuhlfstoschi flintes schahweeni sprakstin sprakft. Pulwera duhmi ka beesa migla zihnitajus apfahj un uguns wispahrigi staipahs it ka sibeni padebefchds. Turpat tuwumā pee kau-schanas lauka apmetahs flimneeku kohpeji lihds ar ambulanzahm*) Us apkohpfchanas weetahm un us ambulanzahm ir usspraufti balti karogi ar farkaneem krusceem. Te ir fapulzejuschees dakteri lihds ar teem saldteem, kam eewainotohs kara wihrus no kau-schanas lauka us nestawahm buhs atnest; te ir labprahrtigi kohpeji un kohpejas, dia-koni un diakonises, schehlpridigi brahli un schehlfiridigas mah-fas no wisadahm dshwes kahrtahm. Schee wijs ir gatawi ikweenam eewainotam zilwekam wina wahtis ismasgahnt un fa-feet, tohs ahrsteht, apkohpt un dsirdinaht.

Kauschanas lauks jau apklahts ar pakrituschcem karota-jeem; ziti no scheem gul nahwes meega; ziti ir breefmigi fa-kanti un ilgojahs pehz palihga, bet nespehj prezeltees un stai-gahnt. Schee tohp nesti. Tur ir ziti, kas paschi us sawahm fahjahm klibodami welkhs pee ambulanzahm un apkohpejeem; bet ziti no scheem, kam par dauds asinu noskrehjuschas, pus-jela apgihbst un pakriht; tur atkal winu tuwumā ir spehzigi wihri, kas winus pazel kahjas un eedrohschina, un nu tee us sawu palihgu rohlahm atspeesdamees atfneeds apkohpfcha-nas weetu. Zitūs atnests guldinatus us nestawahm. Tohs flimneekus, kam dakteri wahtis fahsehjuschi weeglinam eezel ambulanzā un aised us tuwakajo lasareti.

Dakteri, lihds ar kohpejeem, waren gruhthu amatu kohpj un ari nahwes breefmas stahw. Ne reti gadahs, ka leelga-balu lohde waj granatu flabargas atskreen un nogahsch pee semes abejus, kohpeju un kohpjamo. Ir notizis, ka weena diakonise un weena schehlfiridiga mahfa us kau-schanas lauka, no eenaidneeku lohdehm ir krituschas. Un jebfchu pehz kara-likumeem, klufahs armijas spehkus un ambulanzas buhs sau-dseht; tomehr Frantschi likumam preti spihstedami ir schahwu-schi us ambulanzahm.

Slimneeku kohpejeem un kohpejahm zaurahm naktihm bes flitas istabinas sem klaijas debefs ir japahrteek; jeb tohs kahda isposhtita fahdscha eekohrtele un teem wisur weenu-mehr janodarbojahs ar flimneeku kohpfchanu.

Behz pabeigtas zihnischanahs kau-schanas lauks ir pahr-wehrts; kur wakar staltas fahdschas un bagati lauki bij fla-tami, tur schodeen pohstascha un tulfnesis. Leelgabalu rihbeeni

ir gan apklususch, bet to weeta atflan mireju pallusa stene-schana, waidi un nopuhtas.

Kur zihnischanahs bijusi ap kahdu fahdschu, tur ta ir isposhtita, bet flimneekus atrohn dahrsds, waj us eelas gu-lofchus. Tur diakoneem dauds darba, kamehr tohs wisus falasa un fanes weenuweet kohpā, kur zil ween spehjams mihfsta gulas weeta teem jagahda un kur dakteri wispirms winu wahtis un rehtas israuga un faseen. Kad kahda ne-isposhtita fahdscha pasneedsama, tad tur tohs schkuhus, stat-lus, dshwoklus un basnizas, wisus peeguldina ar flimnee-keem; bet ikweens ir apkohpjams. Ar ambulanzahm wed weenumehr klahnt krohplus, tislus un ar asinainahm rehtahm apsegtus zilwekus, ta ka ne reti pajumtōs ruhmes peetruhft.

Weens diakons stahsta tā:

„Man weenam gadijahs wisus tohs flimneekus, kas tri-jds lambarōs guldinati, weenu nakti apkohpt, un es sawā muhschā ne-aismirschschu tahs waidas un waimanas, kas tur manās aufis atflaneja. — No tejenes muhs aisuhtija us Frantschu dselzjela stanziju. — Slimneekus pareisi apkohpt, nau weegls darbs, bet pateizibu pelnahs. Zil firfnigi patei-zahs tee, kam war fagahdaht zifas, us ko mihfstal guleht. Pee stanzijas atradahm fahpju zeetejus kas redetu wahgōs guldinati un wairaf nekā 4 juhdses bes kahdas atspirdsinaschanas us lasareti brauzohnt schurp atwesti, lai te par nakti paleek. Winu wahtis bija steigfchus faseetas, tahs bij jamašga un no jauna japahrfeen. Tatschu flimneekam, kam eefschas we-felas, gribahs ehst un dsert; bet schee sawā zeefchanas laika nebija neko dabujusch, ko pee mutes list. Pee stanzijas pajumta nebija, tad guldinajahm flimneekus us platfcha. Par laimi leetus nelija, bet dauds to eewainoto, kas wehfa nakti fahaldejahs un ar zitadahm kaitehm fahirga. Kauschanas lauks pee Mezza issteepjahs pa juhdschm garumā un pla-tumā. Kad nu ohtrā rihtā mehš sawus kohpjamohs atkal eezehlahm redetu wahgōs, un tohs wedahm us lasareti, tad braukdami redsejahm tohs lihkus. Daschā weeta, kur jo ascha kau-schanahs bijusi, guleja zilweku meefas, it ka kahds tahs buhtu sakrahwis gubā u. t. j. pr.“

Atkal zits stahsta tā:

„Mums gan isdewahs dauds flimneekus eepreezinaht ar Deewa wahrdeem; bet ihstenaīs palihgs teem wajadfigs pee meefas apkohpfchanas. Te weens luhdsahs dsert, ohtrahs schehlojahs, ka winsch fahnus nogulejis un nespehj apgreestees us ohtreem fahneem, — zitam zita wajadfibā. Tur ir wahr-guli ar asinainahm rehtahm, un turklahnt wehdera fehrgā fahlimusch; teem jo nohtigi palihga wajaga, ka lai istihri-jahs un tad winu gahnas war isnest ahrā. Schē ir strahda-jami mihlestibas darbi, us ko Kristus mihlestiba dsen. Mehš sawus deenas darbus efam tā eedalijusch, ka ikweenam no mums iddeenas 10 stundas pee apkohpfchanas buhs strahdaht.

Aiswakareju deenu nekad ne-aismirschschu. Kad pawakara schurp ainahzu, tad pats pirmahs flimneek, ko apkohpu, bija Frantschu saldats, kam flintes lohde afnas maitajusi. Das fataisijahs us mirschanu. Katolu preesteris un schehlfiridigahs mahfas ap winu zelōs metuschees ar flanigu balsi pahtarus flaitija, ari mehš klufam Deewu luhdsahm. Par brihtiru winsch nomira. Mehš to isnesahm un guldinajahm tuweja kapsehtā. Lasaretu palihgi aigahja guleht; bet schehlfiridigahs mahfas ne-apnikuschas apdeen flimneekus un tahm ir dauds jastrahda, jo teem, kas ar wehdera fehrgu fahirgusch;

*) Ambulanzā: Keeli wahgi, eefsch ka eewainotohs karotajus guldiraht un aise-west us lasareti, kur ari falikti glabafchanā daschadi ahrim-eerohschi un no-linu audelleem fagatawotas fahtes, ar ko wahtis fafeet.

dauds palihga waijaga. Pehz pusenakts kohpejas aiseet guleht un winu weeta kohpeji eestahjäs.

Up gaitu laiku jauns Frantschu saldatš, kam lohde plauščas maitajusi, it schehli sten un waid. Bija mihligš jauneklš, kas par wišmasako palihgu, ko tam pasneedsa, pateizahš. Es winu kohpu lihds pehdigai dwaščas wilkschanai. Winšč fawu garu us manahm rohlahm guledams islaida. 12 stundu laikā us kohpeju rohlahm 2 lihki. — Tas kohpejeem eet zaur firdi, ka tee kohpjamo dšhwibu nespehji glahbt.

Un atkal zits diäkons stahsta tā:

„Kamehr tē ar šlimneeku kohpšchanu darbojamees, tamehr pūs stundas no šhejenes leelgabalū rihbeeni duhž. Pašchulail kahdus 40 eewainotus karawihrus, kam winu wahtis fafehjahm, esam aissuhtijuschi ar ambulanzahm us lasereti, bet 2 no šheem ir tepat apkohpjami, jo wahgu trizinaschanu tee nespehji panest. Weenam ir feewa un 3 masi behrni mahjās. Leelgabalū lohdes winam weenu kahju un weenu rohku maitajusčas. Dakteri rohku jau atnehma, nu wehl kahja atnemama. Waj nabadsinsch iszeeths? — Ohtrais ir duhšchigs jauneklš no dragoneru pulka. Winšč un wina 8 beedri ar faweem mudreem sirgeem bij škrehsusch i taifni eenaidneeku kahjeneeku pulkā gribedami Frantschus gubstih. 7 no teem palak palika un šchim lihds ar fawu ohtru beedri weeneem pašcheem waijadseja iskautees no eenaidneeku widus. Weena lohde wina kreiso kahju, ohtra labajo plezu eedragajusi, — labaja kahja augšchpus zeteem winam jau atnemta. Ir gan zeriba winu pee dšhwibas ustureht, bet kursch lai apraksta tahš fahpes un mohkās, ko winšč zeesch? Wina beedram fawās meefās ir 5 lohdes eefchautas, bet par laimi ne weena nau maitajusi neds kaulus, neds eefčas. Tas iswesetofees. Mufsu apkohpšchanas darbi nau wis weegli, bet neweens kohpejs nau scheljoees, ka winam ir grucht.

Neween wihreefchi, bet ari feeweetes šlimneekus kohpj. Gešch 225 kara lasarethem 764 diäkonišes no protestantu tizibas, pee kura flaitla ari tahš no Zelgawas šchurp nahlfčas diäkonišes peefkaitamas, kas karam eefahkoht us Wahzsemi atreisaja, un wehl labs pulzinsch no katoku tizibas, ko ta pati Kristus mihlestiba us schehlširdibas darbeem mohdinajusi. Dasčas kohpejas paščas šafirgšt ar lipigo wehdera kaiti.

Weena diäkoniše 8. Sept. 1870. g. rakstijusi wehstuli tā:

„Al zil neschehligi fakauti tee šlimneeki, ko mehš apkohpjami! Dauds no šheem aismeege nahwes meegā. Un weenumehr atnefs zitus klah. Mufsu lasaretēs atdaš ir 30 krophli wahrguti kohpjami. Breesmas usskatoht tahš atnemtas kahjas un rohkas, kas semē eerohkamas. Mehš 5 kohpejas tohs wahrgutus kohpjami, agrak wairak mahfahm ap wineem bij darba. Winu starpā ir laba data Frantschu; jo ikweenam nelaimigam zilwekam, ko šchurp atwed, jeb eenesš, tohp wina wahtis ismasgatas un fafeetas. Miswakar atweda weenu saldatu, kam ar sohbenū waigs pahrscheklš. Kamehr wina rehtu masgajahm un fafehjahm winšč šmaididams prafa: „Waj Zuhš wisus tohs, ko šchurp atwed, tāpat ispušchkojeet kā mani?“ Tā daschi fahpes zeesdami johlojahš. Esmu apkohpusi weenu jauneklš, kas fawās fahpes ilgin ilgojahš noschkirtees no šhejenes, tizibā un palaušchanā us fawu kunga un Pefsttaja schelstibu. Wina pehdeja wehleschanaš bija, lai es wina wezakeem par wina aiseefchanu šinoju. To esmu darijusi. — Daschi no šheem upura jehreem ilgi

zihnijahš fahpēs un mohkās, kamehr fawās azis aisslehdš. Tee fawās mohkās ilgojahš pehž teem fawejeem, wezakeem, brahkeem un mahfahm, pehž laulatas draudsenes un behrneem. — tas firdi fagrahbj un no azihm ispeesch afaras.“

Wehl zita diäkoniše raksta tā:

„Geneša weenu lohti fakautu ofizeeru. Kad dakteri wina wahtis fafehja, tad mehš winu gultā guldinajahm. Par brihdi winšč luhdsahš dšert; es winu dširdinu. Nu winšč ar wahju balsi us mani runa fajidams:

„Baldees, Zuhš dauds nopuhlejtees. Es fawu brahli wairs neredsefchu, to fajuhtu. Wina adrese manā labatā. Luhdsu, raksteet manam brahtam, šweizinajeet winu no manis un šinojeet winam, ka es Franzijas deenestš nomiris. — Al Franzija, Franzija, kahds buhs tawš gals!“

Es atbildu: „Deews Franziju ar taifnu sohhibu peemellejis, Wina rohka pa-augština un pašemo! Bet ir wehl weena jaukaka weeta, nekā Franzija — tas Zehwa namš debefis; waj negribeet fawās dohmas us to zilajt?“

Winšč: „No Zuhfu mutes es fawās mahtes balsi dširdu; tā wina dšhwa buhdama us mani runaja. Luhdsu, stahstait man par Zehwa namu!“

Es runadama zilaju wina firdi us tizibu un zeribu un tad winam preefschā lafiju eepreezinaschanas wahrdus no jaunahš deribas.

Winšč faka: „Baldees! Gefchu us Zehwa namu, tur mahte manis gaida. — Al Deews, ne-atstum mani! — Al Deews, usnem mani!“ Tas bija wina pehdigais wahrdš mirstoht, un es winam azis aisdarijusi, tuhlin rakstiju wehstuli wina brahtam.

Tahdi ir tee schehlširdibas darbi, ko „klusahš armijas“ lohjekli us kaufchanaš laukeem strahda. L.....l.

Dahrgi šwahrfi.

Bruhšchōš ir wežs eeradums, ka tehnišam mirstoht wina beidsamo mundeeru manto wina lambar šulainis. Tā ari no tehnišā Fridrika ta Leelaja (Frizis) tas mundeers, kurā winšč Sansusi mira, bij nahzis wina šulaina rohkas un no šulaina bij šcho mantas gabalu mantojis kahds radi-neekš. Tas nu gribedams to naudā pahrwehtih pahrdewis wezohš šwahrfus šchinis deenās Berlinē kahdam wezu krahmu andeletajam par 500 dahldereem; mehkleris dabujis no pirzeja wehl 150 dahlderus. Bet pehž pahri deenahm bijis Englandeets klah, kas isdširdis, ka šlawena Fritšča šwahrfi pehrkami, tas aismakfajis par teem 8000 dahlderi un tagad jau prafoht 20 tuhst. d. Starp Bruhšchu printšheem ir weens, kas ari labpraht tahdas wezas leetas krahj, bet tahds tirgus, prohti 20 tuhstosch dahlderu par weeneem wezeem šwahrfkeem, tam tomehr islizees par dauds dahrgs un nau wis pirzis. Englandeetis taifotees šcho mantas gabalu suhtih us Ameriku, tur ir tee ihsti bagatee wihri un starp teem ari laba teefa tahdu ehrrmu gaitu, kas bes šinas naudas isdohd, kad ko fawadu eedohmajahš. Englandeetis zeroht tur dabuht ir fawus 20,000 dolarus par Fritšča beidsamo mundeeru. Wehlam labu laimi!

Brahli.

"Saki man, Annin, waj tee lungi, kas tur staiga, gan abi nau brahli?" — "Das weens ir gan, bet no ta ohtra es Tew ihsti neshnu fazjht!"

Wilschanahs.

Polizmeisters: "Ta, tad Zuh's laikam dohmajeet, ka tas jaunais zilweks, kas ar Zums kohpa weena kupeja fehdeja, Zums to pulksteni ir issadstis; — Kamdeht Zuh's to dohmajeet?" — Jaunkundse: "Winsch ta zeeti jo zeeti pee manim peespeedahs!" — Polizmeisters: "Kamdeht Zuh's to atkash-waht?" — Jaunkundse: "Es jau dohmaju, ka winsch man — ka winsch man — peemihlinafees!"

Is tagadeenes.

"Klaufees, Tu, Snapi, saki, kad gan Tu mani weenreis prezefi, — Tu jau man sen to esi apfohljies?! — "Pagaid' tikai! Es dohmaju, ka tshetras nedekas buhschu gan tik dauds fasadstis, ka warefim prezetees!"
H. D. B.

Wahrdu mihkla.

Ar **F** es esmu pihta leet,
Ro mahjas dshimè war useet,
Ar **P** es esmu tahda weel,
Kur grubti nahlahs pahri eet,
Ar **D** man wifur atrohdi,
Kur ween til mahjo zilweki,
Ar **B** es esmu zilweks gan
Bet besdeewigu tura man'.

J. A.

Labibas un prettschu turgus Jelgawā, 4. Merz, Rihgā, 2. Merz, un Leepajā, 2. Merz 1874. g.

Malfaja par:		Jelgawā.	Rihgā.	Leepajā.
1/8	tshetw. (1 puhru) rudsu	2 r. 60 l.	2 r. 75 l.	3 r. — f.
1/3	" (1 ") fweeschu	3 " 75 "	4 " — "	4 " 50 "
1/3	" (1 ") meeschu	2 " 20 "	2 " 10 "	2 " 80 "
1/3	" (1 ") ausu	1 " 50 "	1 " 70 "	1 " 60 "
1/3	" (1 ") strau	3 " 10 "	3 " 20 "	3 " — "
1/3	" (1 ") rupju rudsu miltu	2 " 15 "	2 " 60 "	3 " — "
1/3	" (1 ") bihbeletu	3 " 75 "	4 " — "	4 " — "
1/3	" (1 ") fweeschu miltu	5 " — "	5 " — "	5 " 50 "
1/3	" (1 ") meeschu putrainu	2 " 75 "	3 " 85 "	4 " — "
1/3	" (1 ") fartofesu	— " 75 "	1 " — "	— " 75 "
10	puđu (1 birkawu) feena	4 r. 50 f.	4 r. 50 f.	3 r. — f.
1/2	" (20 mahrz.) fweesta	5 " 80 "	6 " — "	5 " 50 "
1/2	" (20 ") dselles	1 " 10 "	1 " — "	1 " 20 "
1/2	" (20 ") tabakas	1 " 80 "	1 " 25 "	2 " — "
1/2	" (20 ") schlihtu apiau	6 " — "	— " — "	— " — "
1/2	" (20 ") krohna linu	2 " 20 "	2 " 20 "	2 " — "
1/2	" (50 ") brata	1 " 10 "	1 " 10 "	1 " 20 "
1	muzu linu fehflu	10 " — "	9 " — "	7 " — "
1	" siflu	16 " — "	16 " 50 "	14 " — "
10	puđu farkans fahls	7 " — "	6 " 60 "	6 " — "
10	" baltas rupjas fahls	6 " 50 "	6 " 60 "	6 " — "
10	" " fmalas fahls	6 " 50 "	6 " 50 "	6 " — "

Naudas turgus,

Jelgawā, 4. Merz 1874.		uspras.	fohl.
5%	walstis-aifteenefchanas biketes ar winnest. I. aifteen.	165	167
	" " " II. aifteen.	165	167
5%	walstisbankas-biketes	97	100
4%	Wid. sandbrifses, usfakamas	99 1/2	100
	ne-usfak.	97 1/2	98 1/2
4 1/2%	Kurs. sandbrif. usfakamas	98 1/2	99 1/2
5%	ne-usfak.	97 1/2	98 1/2
	Rihgas-Dinab. dseljseta akzijas us 125 rub.	136	137
5%	Rihg.-Dinab. " obligazijas us 100 rub.	92	93
5%	Rihg.-Jelgaw. " " " 100 "	116	117

Latw. Awischu apgahdatajs: **J. W. Safranowicz.**

Sludinaschanas.

Sludinaschana.

No Leel-Geres (Groß-Gisern), Kuldigas aprinksi, tohy zaur scho tšpat wiš parahdu deweji, ka parahdu nehmeji ta nomitruscha Leel-Geres Sohteneeka falmneeka Matih's Zeelaw usajzinati, wiswehlokais libds 12. April 1874, tursch par to weenigu isflehgšanas terminu ir noliktis, pee schih's pagasta teefas meldetees, jeb wehra liff, ka pehz schi termina no parahdu dewejeem neweens wairs netaps klaušibis, bet teem muhschiga klufuzeechana usliffa un parahdu nehmeji turpreim atkal taps pehz liffumeem strahpeti. 3

Leel-Geres teef. namā, 21. Februar 1874.
(Nr. 40.) Preekschfehd.: W. Buttel.
Teef. sctrihw.: W. Lerch.

Krohna Birschumuischas pagasta teefa, Jaunjelgawas aprinksi, dara zaur scho sinamu, ka par to mantu ta bijuscha Krohna Birschumuischas Spalwe falmneeka Rabritina Pehrnuu parahdu deht konkurse nospreesta un la wifceem, kam labdas parahdu prašifchanas no mineta Mahritina Pehrnuu buhtu, tapat ari teem, kas Pehrnuwam ir parahda. April 1874, tursch par to weenigu un ari isflehgšanas terminu noliktis, pee schih's pagasta teefas japeemeldejahs. Weh-laf parahdu prašitaji netiks klaušiti un parahdu fleh-veji pehz liffuma strahpeti. 3

Krohna Birschumuischas pag. teefa, 22. Februar 1874.
(Nr. 127.) Teef. preekschfehd.: J. Kalwischky.
Teef. sctrihw.: G. Strauß.

Zaur scho tohy sludinabts, ka no Peenawas (Poenau) magastnas flehts 187 tshetwertu 32 garniz. rudsu un 31 tshetwertu 16 garn. meeschu masakas dakas 13. un 14. Merz f. g. Dschubsties (Siuxt) teefas namā uhttrupè taps pahrdohiti.

Dschubstie, 16. Februar 1874.

(Nr. 25.) Pag. wez.: F. Beker.
Sctrihw.: Berp.

Pee Bukaischu pagasta waldischanas (Fockenhof Gemeinde-Verwaltung) taps 10. April f. g. no pagasta magastnas 1000 mehri rudsu un 500 mehri meeschu apatsch rohlas pahrdohiti. 3

Bukaischu pag. namā, 23. Februar 1874.

(Nr. 68.) Pag. wez.: J. Freudenfeld.
Sctrihw.: A. Georgy.

Zaur scho tohy sludinabts, ka no Dschubsties (Siuxt) magastnas flehts 176 tshetwertu rudsu, 148 tshetwertu meeschu un 60 tshetwertu ausu masakas dakas 13. un 14. Merz f. g. Dschubsties teefas namā uhttrupè taps pahrdohiti. 1

Dschubstie, 16. Februar 1874.

(Nr. 61.) Pag. wez.: F. L. Gahn.
Sctrihw.: Berp.

Krohna Dshcheleijas pagasta waldischana dara zaur scho sinamu, ka ar augsstalas teefas atwehleschanu no fshojenes magastnas Dshsolmuishas (Eckenhof) teefas namā 19. Merz 1874. g. taps wairafshohlitajem masakas dakas pahrdohiti 150 mehri rudsu un 100 mehri meeschu.

Dshsolmuishas teefas namā, 22. Februar 1874.

Pag. wez.: J. Bursa. † † †
P. sctrihw.: Kristophon.

Muhrumuischas pagasta waldischana dara zaur scho sinamu, ka no schi pagasta magastnas 300 mehri rudsu apatsch rohlas ir pahrdohdami, un tohy tamdeht pizzeji usajzinati, fawas wairafshohlitichanas libds 18. Merz 1874 g. pulksten 12. wusdenā pee drohschibas stelleschanas schi sinamas darht. Lablas prohwe ir iffatru deenā tepat redfema.

Muhrumuischas pag. waldischana, 28. Februar 1874.
(Nr. 55.) Pag. wez.: J. Freiberg.
S. W.) Sctrihw.: Smugge.

6. Merz. f. g. taps 100 mehri rudsu un 200 mehri ausu magastnas labibas masas partijas, pa 10 mehreem, Krohna Dignajes teefas namā uhttrupè pahrdohiti.

Dignajes mahz. pag. wald., 11. Februar 1874.
(Nr. 28.) Pag. wez.: D. Putram.
Sctrihw.: Untinowsky.

Zaur scho tohy finamä daribis, ka 19. Merz 1874 eefsch Wilfeles muifchas no fchi pagasta magastinas 200 mehri rudsu un 250 mehri auju eefsch majakam dakam uf wairakfoblitfchanu taps pahrdohdi. 2
 Wilfeles pag. waldibä, 19. Februar 1874.
 (Nr. 24.) Pag. wez.: P. Reimann.
 Strihw.: Berg.

No Jaun-Sefawas pagasta waldifchanas tohy zaur scho finamä daribis, ka zaur augstaku teefu atwehlefchanu 12. un 13. Merz f. g. 1500 mehri rudsu un 500 mehri meefchu vee fchihä pagasta waldifchanas eefsch Mescha Blampe mahjabu masakäs dakäs wairakfoblitfchanu tiks pahrdohdi. 1
 Jaun-Sefawä, 18. Februar 1874.
 (Nr. 54.) Pag. wez.: J. Jacobsohn.
 (S. W.) Strihw.: S. Meleen.

Berlenes pagasta waldifchana dara zaur scho finamu, ka no fchi pagasta magastinas 200 mehri rudsu un 100 mehri meefchu ir apafsch rohkas pahrdohdami un tohy tamdeht pirzeji usajinatit, fawas wairakfoblitfchanas lihds 18. Merz 1874. g. vullsten 12. vusdeenä vee drohfehbas stelleschanas fche finamas daribt. La labibas prowe ir illaträ deenä tepat redsama. 2
 Rubrumuifschä, 21. Februar 1874.
 (Nr. 48.) Pag. wez.: J. Ohfoling.
 Strihw.: Smugge.

Dauds wehja lausti fohli teel pahrdohdi **Stofmanmuifschä** vee Rihgas-Dinaburgas dsel-fjeka. Klafikas finas dohd tur 2
muifchas-waldifchana.

Kas grib

Zelgawä weenu mafu namu ar ehrbergi virlti, tas to yar lehtu mafu war dabuht vee mafajeem wahreem, walles eelä Nr. 32. Klafikas finas dabunamas turpat vee nama fatmneejes. 1

Diwi mahjas

ir no Jurgeem f. g. par dsimtu apafsch rohkas lehti pahrdohdamas:

- 1) 120 pufhrweetas aramas semes, 60 " plawas, un 20 " ganibas;
- 2) 73 " aramas semes, 30 " plawas, un 50 " ganibas.

Klafikas finas vee Leel-Bersteles meschatunga, Bauflas aprinkf. 2

Aurumuifschä vee Dohbeles wehl femeskalpu-weetas

dabujamas, latra ar lauteem no 16 un wairak pubraweetabm. 1

•••••
 ••••• Weens nevrezehtis zimmermans ar labahm leezibahm war weetu dabuht. Tamdeht javeeteizahs Jumprawmuifschä vee Bauflas jeb Wiekalmuifschä vee Zelgawas. 1
 •••••

•••••
 ••••• Jumprawmuifschä vee Bauflas tohy wehl arween lautepeht preefch bruhfcha virlti, ar un bes peewefchana, var to leelako tirgu, kas bruhfchs mafabis tohy. 1
 •••••

Leel-Dabiken muifschä

vee Almenen pilfsehtina, tuwu vee Kurfemes rohbeschas, Schanku aprinkf.

ir seme pahrdohdama.

Lihds schim ta seme var plawu ir bruhfeta. Kam uf tam patifschana buhtu, lai meldabs vee **Dabiken muifchas-waldifchanas**, tur flaidrakas finas par to dabuhs. 1

Wo zensures atwehlehts. Rihgä, 4. Merz 1874.

Höpfera fahls un fikku bohde Zelgawä.

Zaur scho daru finamu, ka es sawu fikku un fahls andeli 1. April f. g. no tirgus platfcha, pretim Meyhera grahmatu bohdei, uf sawu namu, blakam Zebra gastuhfm, pahrzelschu. 4
K. Höpfer.

Zeen. publikai daru zaur scho pasemigi finamu, ka

falmuzepuru masgafchana un pehrwefchana

vee manim jau eefahlfusees un ka tahs jaunafahs wahzu un frantschu fasongas **falmu-** un **firgufaru-zepures** ir gatawas un dabunamas par fohti lehteem tirgeem (bruhnas un melnas no 40 kap. fahfoht un dahrgakas).

Lihds ar to veedahwaju es sawu leelo

fmalfako frantschu puku krahjumu

par it ihpafchi lehteem tirgeem. (Alkalpahrdewejeem teel no fchi brifschä vee eepirfchanahm pahr 10 rubteem 5 proz. no teem lihdsfchinigeem tirgeem atrehkinatas).

Zeen. kundses un jaunkundses, kas schini wafarä fawas falmuzepures vee manim dohma doht masgabt un pehrweht, es luhdsu to wehlfafais lihds 15. Merz man peemeldeht.

Ar zeenifchana

L. Tolkendorf, pasteelä 5.

Weens melus firgä, peere balta sibme, jaumdä weenjughu jaktaratös eejughis, ir 24. Februar vee Lehnes frohga (vee Meschumuifchas) nofagts. Kas par fcho fahdsfchu sinu war doht, dabuhs 20 rubl. pateizibas mafkas Zuhles mafmuifschä, peederiga vee Kalnamuifchas. 3

Grihwa-frohgä,

kas atrohдахs uf Dohbeles pastzeta, 5 werstes no Zelgawas, ir tas schenks uf wairak gadeem uf arenti ifdohdamä. Nohifkumus war dabuht finabt turpat vee frohgu ihpafschneela jeb Zelgawä vee pulfentalfstaja L. Pohl f. 2

Schini gadä no Jurgeem fahfoht war Blankenseltä mohderefchannu

dabuht. 2

Wifas fortes faufu Rihgas

planfu, dehtu un laftu

veedahwa par lehteem tirgeem

E. J. Jakobshns, 1
 latoku eelä, sakaja bohdi, vee balta saka Nr. 16.

Saknu un pukufehklas

war labas un frifchas dabuht par lehtu tirgu vee 3

W. A. Wendorfka,

funtidahrjneela **Alfpute.**

Wifseem faweem andeles draugeem un ziteem dabrfu, fohpejeem daru finamu, ka esmu daschadas fihlu-faknu un ari puku fehklas **Reepaja** vee fohpmana fanga

Joh. Huff, leelajä eelä, (dselchu bohde)

preefch pahrdohfchanas nolizis un tiks tur latre pirzejs tikpat ka no manim ar ihlti teizamahm un labi dihgtofchahm fehklam var lehtu tirgu apgabdashs. Wirtellefchanas uf tabdahm fehklam, kas tur nebuhtu, tohy ahtruma ifpilditas. Druafati fehllu-tirgus rabditaji (katalogi), pehz kureem tohy fehklas pahrdohstas, tur ari dabujamit. 1
 Merz 1874. Kalesös vee Grohbinas.

S. Klevers, dahrfneefs.

Kas gribetu **ftrihwera amatu eemahzitees**, war meldetees patä jeb zaur sawu rohfaarakftu vee **Muhrumuifchas** pagasta teefas ftrihwera 2
Smugge, über Ulley.

1873. gada baireefchu Spalter lehger-alus apiaus no pirmahs fortes 3
 veedahwa **C. Höpfer.**

Kabatnafchi,

paftahfati un par labeem asihlti, ir atkal gatawi un pa 25. 30 un 35 kap. gavalä dabunamit vee 2
K. Marggrafa,
 Zelgawä, latoku eelä Nr. 12.

Musbuteles

lehti pahrdohd **E. J. Jakobshns,** 1
 latoku eelä, sakaja bohde Nr. 16.

No Dandahles muifchas waldifchanas tohy zaur fcho iffludinahis, ka 14. Merz 1874 Dandahles muifchas frohga

110 schaki preedes schindehli uf wairakfoblitfchanu utrupv taps pahrdohdi. 2

Dhsola, ohfcha un flawas

fohtus (kas der preefch jahgefchanas), ar peewefchana, pehrf un mafka labu zenu 3
S. Nikolai un beedr. Zelgawä,
 vee gub. zeetuma.

G. Böttchera

dahrfufehflu andelesweeta

Baufkä

atrohdahs tagad **tirgus tuwumä, wezaja latoku namä** un veedahwa wifas dabrfufehklas no tahs wiflabafahs fortes var teem lehtateem tirgeem. Tur ari war dabuht virlti

Rihgas dehtus. 2

Jauna grahmata. **Swehts Zidors.** Dabwana preefch femneekem. Mafka 10 kap. Dabujamä Zelgawä vee Schablowaky, Rihgä **Sädera** 1
 braktu Busch grahmatu bohdes.

Druafatis vee **J. W. Steffenbagen** un dehta. (Te klajt peelikumö: **Dafuizas un ffohlas finas.**)